

Personer med diabetes om tillgång till läkemedel i februari 2024

I detta kortfattade PM presenteras delresultat från Svenska Diabetesförbundets senaste enkätundersökning bland medlemmarna som bland annat innehöll frågor om tillgången till läkemedel. Resultaten redovisas i sin helhet i diagrammen på sidan 3.¹ Nedan en sammanfattning av varför läkemedelstillgången är särskilt viktig för personer som lever med en kronisk sjukdom som diabetes, som hanteras via en omfattande och komplex egenvård.

Upp mot 600 000 människor i Sverige lever med diabetes, en siffra som förväntas öka i takt med att fler kommer leva med diabetes typ 2. Cirka 10 lever med diabetes typ 1, och cirka 85-90 med diabetes typ 2. Antalet barn med diabetes uppgår till cirka 8 000. Ytterligare 900 barn får sjukdomen varje år. Dagligen dör 5-6 personer i Sverige där diabetes är den underliggande dödsorsaken.²

Diabetes är en allvarlig kronisk sjukdom som kräver en omfattande egenvård, varje dag - året om. I november 2023 visade Diabetesbarometern stora variationer mellan regionerna både när det gäller genomförda uppföljningar av patienters hälsa och behandlingsresultat.³ När tillgången till läkemedel därutöver inte fungerar finns det stor risk att egenvården ytterligare blir lidande.

Konsekvensen riskerar att bli - utöver allvarlig försämrad livskvalitet och hälsa för den enskilda individen på kort sikt - en för samhället kostsam behandling av komplikationer och följsjukdomar på längre sikt. Komplikationer och följsjukdomar orsakar lidande och står för de klart största kostnaderna inom diabetesvården - cirka 70 procent av dessa.⁴ En studie från år 2020 visar att enbart komplikationer orsakade av typ 2-diabetes kostade vården 2,5 miljarder kronor.⁵

Nedan resultat från Svenska Diabetesförbundets senaste enkätundersökning. Undersökningen genomfördes med webbenkät som skickades ut till 9 676 potentiella respondenter som är medlemmar i Svenska Diabetesförbundet tisdagen den 30 januari och stängdes tisdagen den 13 februari 2024. 3 600 svar inkom. Det ger en svarsfrekvens på 37,2 procent i undersökningen.

”Har du sen juli 2023 och fram till och med nu varit med om att ett eller flera av dina läkemedel inte fanns på ditt apotek då du skulle hämta ut dem?”

- Bland personer med diabetes typ 1 är det 43 procent som svarar ”Ja” på denna fråga - när frågan ställdes juni 2023 var andelen 36 procent
- Bland personer med diabetes typ 2 är det 49 procent som svarar ”Ja” på denna fråga - när frågan ställdes juni 2023 var andelen 43 procent

---

¹ Resultaten som framgår av tabellerna på sidan 3 anges i ”andelar i procent”.

² Svenska Diabetesförbundet, 2022, *Diabetes*, Tillgänglig: <https://www.diabetes.se/diabetes/>

³ Svenska Diabetesförbundet (2023): ”Diabetesbarometern 2023 - Lång väg till god och nära vård”: [diabetesbarometern_2023_k7.pdf](#)

⁴ Institutet för Hälsa- och Sjukvårdsekonomi (2015): ”Påverkbara kostnader för typ 2-diabetes år 2020 och år 2030 i Sverige” - [IHE Rapport 2015:1](#)

⁵ Diabetologia (2020) 63:2582-2594: ”Costs of diabetes complications: hospital-based care and absence from work for 392,200 people with type 2 diabetes and matched control participants in Sweden” [Kostnader För Diabetes Typ2](#)

- Bland personer med LADA⁶ är det 42 procent som svarar "Ja" på denna fråga - när frågan ställdes juni 2023 var andelen 34 procent
- På totalen i undersökningen motsvarar detta en andel på 46 procent som svarar "Ja" - när frågan ställdes juni 2023 var andelen 39 procent

"Vilka blev konsekvenserna av att dina/ditt läkemedel inte fanns på ditt apotek (flera svar möjliga)? Detta är en följdfråga till de 46 procent som svarar "Ja" ovan."

- Bland personer med diabetes typ 1 svarar nio procent att de i dagsläget är utan ett läkemedel (det jag använde kunde inte ersättas med ett annat) - när frågan ställdes juni 2023 var andelen sex procent
- Bland personer med diabetes typ 2 svarar sexton procent att de i dagsläget är utan ett läkemedel (det jag använde kunde inte ersättas med ett annat) - när frågan ställdes juni 2023 var andelen tio procent
- Bland personer med diabetes typ 1 svarar 27 procent att de har fått byta läkemedel - när frågan ställdes juni 2023 var andelen 16 procent
- Bland personer med diabetes typ 2 svarar 38 procent att de har fått byta läkemedel - när frågan ställdes juni 2023 var andelen 36 procent
- På totalen var det februari 2024 13 procent som uppgav att de i dagsläget är utan ett läkemedel (det jag använde kunde inte ersättas med ett annat) - när frågan ställdes juni 2023 var andelen åtta procent

Svenska Diabetesförbundet: Svenska Diabetesförbundet företräder personer med diabetes, i alla åldrar och alla typer av diabetes, samt dessa personers familjer och närstående som också påverkas av sjukdomen. Vi har med vår 80-åriga historia en bred erfarenhet av och kunskap om hur livet med diabetes ser ut, och vi stöttar personer med diabetes genom hela livet i olika situationer och faser. Vi samlar över 20 000 medlemmar hos oss, och har upp mot ett 100-tal lokal- och regionföreningar i hela landet.

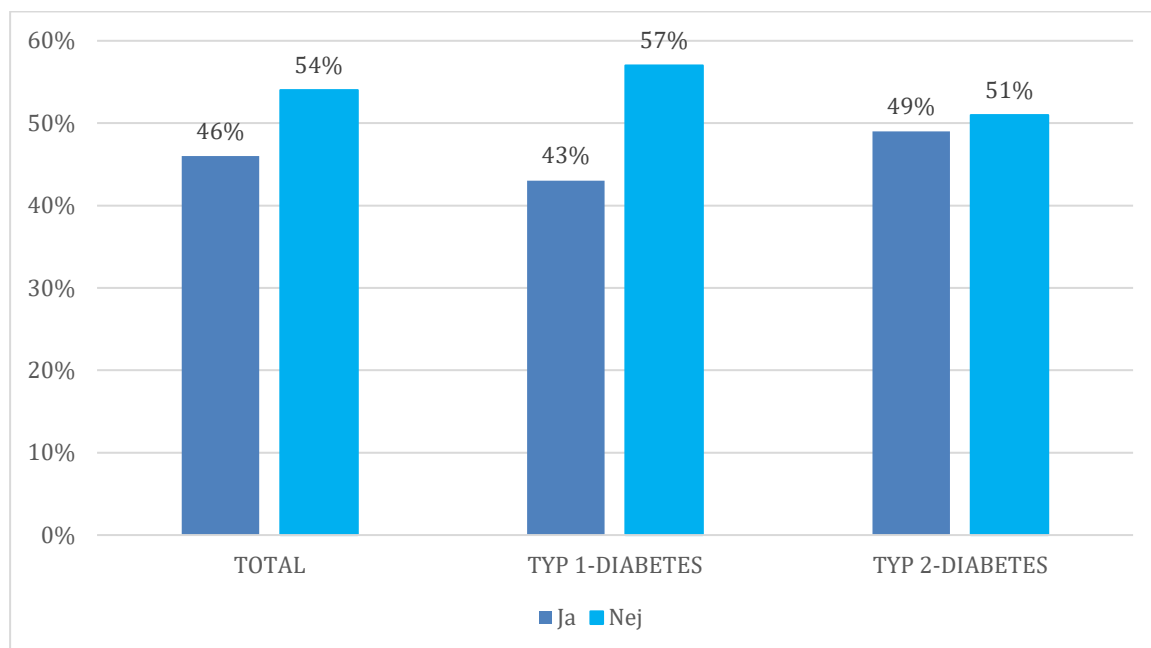
Det beräknas finnas upp mot 600 000 personer med diabetes i Sverige idag. Diabetes är en kronisk sjukdom som personen lever med från insjuknandet och under hela livet. Sjukdomen kräver kontinuerlig uppmärksamhet, kontroll samt löpande bedömning och analys av situationen genom avancerad egenvård. Samtidigt är risken stor att personer med diabetes över tid drabbas av allvarliga följsjukdomar. Dagligen dör 5-6 personer i Sverige där diabetes är den underliggande dödsorsaken.

Kontaktuppgifter: Vill du vet mer om undersökningen kontakta gärna Flemming Kristensen, ansvarig utredning och påverkan: flemming.kristensen@diabetes.se

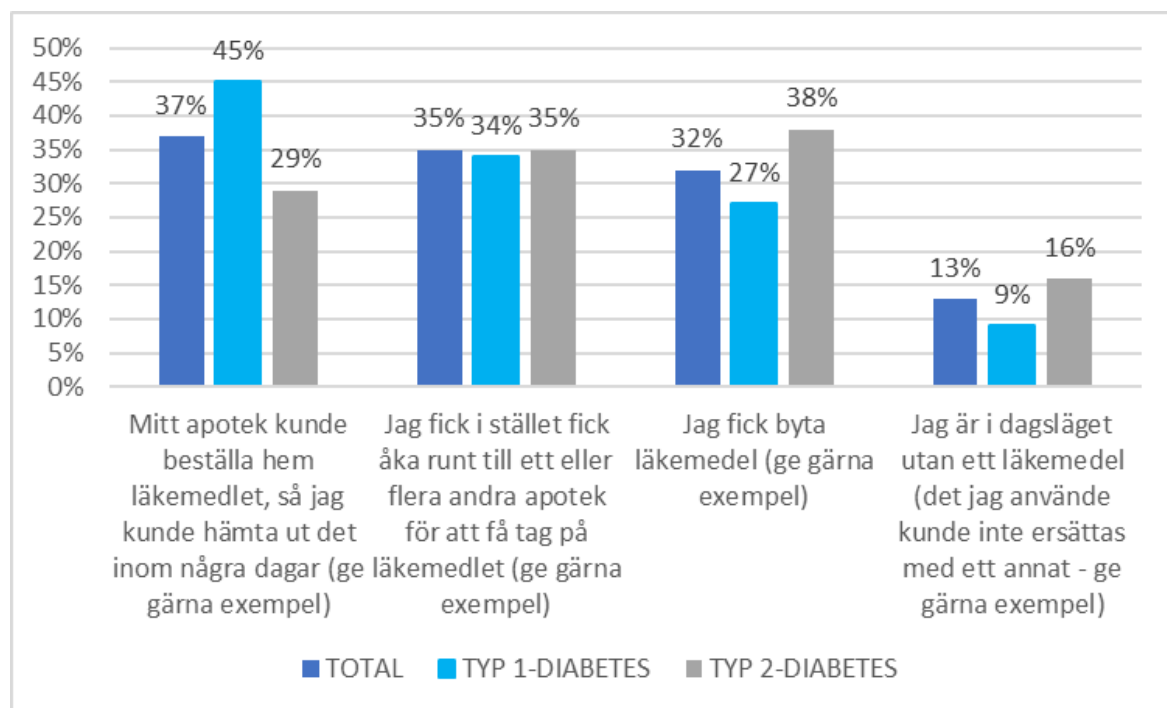
---

⁶ Svenska Diabetesförbundet (2024): "LADA är en form av typ 1-diabetes där insjuknandet är långsammare symptomen är inte så tydliga." - [LADA \(diabetes.se\)](https://diabetes.se) I denna enkät finns 188 personer med LADA. OBS! Det finns flera varianter av diabetes fast antalet respondenter som uppger att de lever med en av dessa är så få, att resultaten inte redovisas i detta underlag.
⁷ OBS. Enbart respondenter som har svarat "ja" på föregående fråga (46procent) har fått denna följdfråga. I antal innebär det 1 658 personer, varav 734 med diabetes typ 1 och 820 med diabetes typ 2. Antalet personer med LADA uppgår till 80 personer. Detta är skälet till att delresultaten från sistnämnda grupp inte redovisas när det gäller denna följdfråga.

Diagram 1. Har du sen juli 2023 och fram till och med nu varit med om att ett eller flera av dina läkemedel inte fanns på ditt apotek då du skulle hämta ut dem?

Diagram 2. Vilka blev konsekvenserna av att dina/ditt läkemedel inte fanns på ditt apotek (flera svar möjliga)? Detta är en följdfråga till de 46 procent som svarar "Ja".

Några medlemsröster från enkätundersökningen 2024 om vad som kan bli konsekvensen när det är brist på läkemedel:

- Kroppen vill ha rutin o regelbundenhet med maten o utan medicin så ändras vanorna med hur mkt mat jag kan äta. Jakten på medicin tär enormt mkt på psyket när man inte vet när man får tag i nästa laddning medicin.
- Jag blir stressad av att det inte finns att få tag på. Jag vill ju inte vara utan insulin.
- Har använt Victoza som fungerat bra. Problem med ersättningar p g s IBS. Det enda hittills som min mage tålt fungerar dåligt mot min diabetes. Vet inte riktigt vad jag gör nu.
- Ozempic byttes mot Trulicity redan från början. Läkare har vid förnyelse varnat för otillgängligt.
- Trött, deprimerad och rädd. Värdena blev sämre
- Sämre blodsocker, illamående när jag var utan och illamående när jag började igen.
- Fick ampuller i stället för insulinpenna, och den nya insulinpennan till ampullerna finns inte i lager, så nu står jag utan, men tack och lov har jag kvar en kartong
- Från Victoza till Ozempic. Victoza omöjligt att få tag på. Ozempic mycket svårt. En gång betalade jag fullt pris ej subventionerat för 4 veckor. Tror det blev 2899 kronor.
- Jag var utan medicin i cirka 3 månader
- Under perioder under året har jag varit utan medicin 2-3 veckor per tillfälle, räknat till 4 tillfällen pga restnoterad medicin
- Jag ligger mycket högre i blodsockernivåer, när jag fick byta insulin. Mitt hba1c är mer instabilt - jag mår sämre
- Får mycket mer svängiga blodsockervärden
- Orolig, sömnproblem samt illamående och kräkningar
- Stress, tid och bök att få tag på livsnödvändiga mediciner
- Ojämnt blodsocker, vilket påverkade mig både fysiskt och psykiskt
- Det krävs mer insulin utan Ozempic. Mitt blodsocker är mer ojämnt
- Försämrad blodsockerkontroll och kraftigt försämrad livskvalitet